

Računovodstvo troškova 16.10 2024

Prof. dr Ana Lalević-Filipović

Kalkulacija-pojam

POJAM

- Potiče od latinske riječi CALCULATIO (kamenčić za brojanje, računanje)
- U ekonomici znači: izračunavanje, proračunavanje, predračun ili proračun
- **KALKULACIJA** - računski postupak kojim se izračunava cijena (nabavna, prodajna, cijena koštanja...)
- ▶ Glavni cilj obračuna troškova je utvrđivanje cijene koštanja po jedinici proizvoda i usluga.

PREDMET

- nedovršena proizvodnja
- poluproizvodi
- usluge
- gotovi proizvodi
- izvršene usluge

-
- ▶ Izračunom kalkulacije cijene želi se saznati pokrivaju li se u cijelosti ili ne utrošeni elementi procesa rada.
 - ▶ **SMISAO** obuhvatanja i raspoređivanja troškova:
 - da se proizvodnja proizvoda ili usluga optereti upravo onim troškovima koje taj učinak stvara
-

KALKULACIJA-cilj i zadaci

CILJ

1. donošenje poslovnih odluka
 2. kontrolu troškova
 3. kontrolu ekonomičnosti
 4. ocjenu svrsishodnosti troškova
 5. povezanost troškova i učinaka
 6. ocjenu pravilnosti raspoređivanja troškova
-

ZADACI

1. **Da obuhvati sve troškove** (popisivanje troškova prema - vrstama, mjestima troškova)
 2. **Da rasporedi troškove** (prenošenje obuhvaćenih troškova na učinke)
-

PITANJE?

- ▶ *KADA SE PRISTUPA IZRADI KALKULACIJE CIJENE KOŠTANJA?*

- ▶ *NAKON PRENOŠENJE TROŠKOVA SA RAČUNA MT NA RAČUNE NOSILACA TROŠKOVA.*

Kalkulacija-PODJELA prema vrsti proizvodnje

DIVIZIONA KALKULACIJA CK

- Primjenjuje se u slučaju **MASOVNE PROIZVODNJE:**
 - ČISTA DK-u proizvodnji istovrsnih proizvoda;
 - POMOĆU EKVIVALENTNIH BROJEVA-u proizvodnji različitih proizvoda (po dimenzijama i kvalitetu);
 - VEZANIH “KUPLOVANIH” PROIZVODA-u proizvodnji vezanih “kuplovanih” proizvoda

DODATNA KALKULACIJA CK

- Primjenjuje se u slučaju proizvodnje po individualnim porudžbinama

ČISTA DIVIZIONA KALKULACIJA CK

POJAM

- ▶ Primjenjuje se u slučaju kada preduzeće proizvodi i prodaje jedan ili više vrsta standardizovanih proizvoda, ukoliko se unutar tog poslovnog subjekta potpuno odvojeno proizvode i prodaju.
- ▶ **BITNO!**
 - ▶ OBEZBIJEDITI PODATKE za jedan određeni obračunski period:
 - ▶ UT proizvodnje i prodaje;
 - ▶ Proizvedenim i prodanim količinama

PODJELA

- ▶ **JEDNOSTEPENA ČISTA DK CK** -proizvedena i prodana Q se poklapa;
- ▶ **DVOSTEPENA ČISTO DKCK** -proizvedena i prodana Q se razlikuje;
- ▶ **VIŠESTEPENA ČISTO DKCK** -proizvedena i prodana Q se razlikuju kao i međufazne zalihe nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda

KALKULACIJA POMOĆU EKVIVALENTNIH BROJEVA

PRIMJENA...

- ▶ Kada se od istog osnovnog materijala proizvodi određeni broj različitih vrsta proizvoda, koji imaju istu supstancu, a različite dimenzije i različit kvalitet...
- ▶ PEKARA (hljeb, kifla,...)

Pojam...

- ▶ Ekvivalentni broj:
 - ▶ Uslovna jedinica, putem koje se različiti proizvodi svode na iste...

Kalkulacija vezanih/kuplovanih proizvoda

- ▶ Kalkulacija cijene koštanja kuplovanih (vezanih) proizvoda sa nus-proizvodima odnosi se na situaciju kada preduzeće proizvodi glavne proizvode, ali tokom proizvodnog procesa dobijaju se i nus-proizvodi. Važno je pravilno raspodijeliti troškove između glavnih i nus-proizvoda kako bi se dobila precizna cijena koštanja.
- ▶ **Mogućnosti:**
 - ▶ **Troškovi glavnih proizvoda** – Glavni proizvod je osnovni fokus, a troškovi kao što su nabavna cijena, transport, skladištenje i administrativni troškovi računaju se za ovaj proizvod.
 - ▶ **Nus-proizvodi** – Nus-proizvodi su sporedni rezultat procesa, ali mogu imati komercijalnu vrijednost (npr. otpad koji se dalje može prodati). U kalkulaciji, dio ukupnih troškova proizvodnje se raspodjeljuje na nus-proizvode.
 - ▶ **Raspodjela troškova** – Ukupni troškovi procesa se raspodjeljuju između glavnog proizvoda i nus-proizvoda prema njihovoj tržišnoj vrijednosti ili prema količini (masi, zapremini, itd.).

DODATNA KALKULACIJA...

POJAM...

- ▶ Proizvodnja po individualnim porudžbinama;
- ▶ Pojedinačni (direktni) troškovi se vezuju direktno, a opšti se “dodaju” pomoću odgovarajućih **stopa**.
- ▶ Cilj je dobiti ukupne troškove nosilaca troškova!

PODJELA...

- ▶ Jednostepena (kumulativna)
 - ▶ Pretpostavlja kumuliranje opštih troškova na jednom mjestu (za cijelo preduzeće)
- ▶ Višestepena (selektivna)
 - ▶ Neophodno je vezivanje troškova na mjesta troškova...

Sistem obračuna po stvarnim troškovima

